

номічного спрямування. Так до 2006 р. домінуючими завданнями змодельованих навчальних закладів студенти вказували — розвиток особистісних задатків і творчого потенціалу учнів. З 2007 р. — домінуючі мотиви дещо змінилися в напрямку розвитку професійно і життєво важливих умінь учнів. Зростає інтерес до організації корпоративного навчання для конкретних фінансово-економічних установ.

Розроблені студентами проекти або їх елементи активно впроваджуються ними ж у конкретних умовах населених пунктів та в ході педагогічної практики в реальних навчальних накладах різних рівнів акредитації.

*Ковальчук Г. О., канд. пед. наук, доцент,
Іващенко Л. О., здобувач,
кафедра педагогіки та психології*

ТРЕНІНГ ІНТЕРАКТИВНОСТІ ПРИ ВИВЧЕННІ ЕКОНОМІЧНИХ ПРЕДМЕТІВ ЗА ВИБОРОМ

Економічні предмети за вибором набули значного поширення як у системі загальноосвітнього навчання, так і в системі підготовки фахівців-економістів.

Як показують спостереження та спеціальні дослідження, серед домінуючих мотивів вибору студентами та учнями економічних предметів для додаткового навчання — домінуючим є особистісний фактор — вибір викладача та очікування студента щодо розвитку його власних безпосередніх продуктивних умінь особистісного та соціального компонентів професійної компетентності (за класифікаціями Заутера В., Равена Дж., Ковальчук Г. О.). Продуктивна спрямованість економічних предметів за вибором проявляється у тому, що вони мають можливості враховувати варіативні фактори зовнішнього і внутрішнього середовища в організації змісту і методів навчання. Як зазначають дослідники, до цих варіативних («гнучких») факторів відносяться: психологічні та соціальні особливості учасників навчальної групи, тип взаємодії суб'єктів навчального процесу, компонування конкретних методів навчання в дидактичному процесі. У своєму поєднанні вони складають систему «м'яких» (соціально-організаційних) елемен-

тів продуктивності¹, які забезпечують ефективність реалізації цілей вивчення предмета. Особливим завданням економічних предметів за вибором є їх можливості у сприянні адаптації та професійній соціалізації учнів (студентів) у конкретному соціально-економічному середовищі².

Тренування інтерактивних умінь студентів — передбачає розвиток їх здатності використовувати власні комунікативні уміння в контексті цілеспрямованої та керованої реактивності. Ми відносимо ці заняття до типу «тренінгів виконання» (за типологією Ковальчук Г. О.)³. Тренувальні вправи для розвитку інтерактивності студентів можуть бути вибудовані в системі «наскрізних» міні-кейсів (за визначенням Л. П. Гордієнко, 2008), які впорядковані за критерієм розгортання професійної діяльності — від розроблення її концепції та презентування, до організації критеріїв ефективності, показників для обліку та прийняття управлінських рішень. Для цього необхідні критичне мислення, індивідуальна та командна активність, відбір реальних прикладів та ситуацій, які дають основу діяти за аналогією тощо.

Об'єкт, що моделюється у ході навчального заняття: ситуація безпосередньої взаємодії конкретних учасників подій, епізод із діяльності підрозділу установи чи фірми. Студенти об'єднуються в ігрові команди і виконують ролі працівників якогось господарюючого суб'єкта, клієнтів або партнерів фірми чи установи. В ході виконання навчальних рольових завдань відбувається формування навичок дій у виробничому процесі, чи умінь виконання посадових обов'язків, чи навичок реагування та поведінки в екстремальних економічних обставинах. Це забезпечує для них розуміння реального економічного середовища і випробування різних виконавських та поведінкових ролей для власної активності. Достатню ефективність на таких заняттях показали такі методи, як: малі групи, обговорення, пленуми, робота в парах.

Наприклад, студенти бажають обговорити питання підвищення цін на ліки в Україні на 40 % та введення системи лікування за рекомендованою схемою із певним переліком препаратів. Зміст

¹ Менеджмент продуктивності: Навч. посібник / Укл. А. О. Ласкавий. — К.: КНЕУ, 2004. — 288 с.

² Ковальчук Г. О. Теоретичні аспекти впровадження інноваційних технологій навчання у професійній підготовці економістів у системі неперервної освіти // Проблеми освіти: Наук. зб. / Кол.авт. — Інститут інноваційних технологій і змісту освіти МОН України. — 2008. — Вип. 55. — С. 60—66.

³ Ковальчук Г. О. Використання тренінгових технологій при вивченні економічних дисциплін у КНЕУ. — Наукові записки Тернопільського нац.пед.університету. — Серія: Педагогіка. — № 5. — 2005. — С. 203—209.

цієї теми є дуже обширним, тому студенти отримують випереджальні завдання, що стосуються питань державного регулювання економіки, стратегії та економіки підприємств, соціальної та грошової політики, медичного страхування, права промислової власності, місцевого самоврядування тощо. Усі завдання розподіляються за рольовими групами: споживачі, пацієнти приватних клінік, законодавці, власники патентів, представники фармацевтичних виробництв, закладів охорони здоров'я. Зрозуміло, що питання є важливе і цікаве. Але розглядати його в рамках формальних навчальних занять — неможливо. Тому пропонується тренінг інтерактивності у форматі «пленуму». Його конкретні дидактичні завдання — розвивати вміння формулювати економічну проблему стосовно конкретних економічних суб'єктів на конкретному товарному ринку, вміння обґрунтовувати свої прагнення і бізнес-наміри, вміння виявляти вузли зіткнення інтересів різних суб'єктів, вміння переконувати у своїй правоті, вміння слухати та оцінювати аргументи інших, систематизувати життєвий досвід та вибирати доводи на користь своїх міркувань тощо.

За підсумками тренінгу інтерактивності не приймається ніяких рішень — тут студенти тільки говорять на задану тему. Відбувається вербалізація когнітивних умінь студентів, формується панорамна картина проблеми у різних її проявах. За результатами обговорення — більшість учасників груп по-іншому подивились на суть питання та змінили своє ставлення до запропонованих урядом заходів.

Колеснік Л. С.,
кафедра педагогіки та психології

ВИКОРИСТАННЯ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО ТРЕНІНГУ В ПРОЦЕСІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Беззаперечно, умовою успішної підготовки фахівців є використання тренінгових технологій, які дозволяють сформувати професіональні компетенції фахівця в процесі навчання.

Нині людство переживає черговий етап технологічного розвитку — становлення нового інформаційного суспільства, а інноваційне суспільство вимагає прискореного впровадження і використання сучасних інформаційних і комунікаційних технологій у сфері освіти.

Дистанційна форма навчання є відповіддю на тенденцію інформатизації світу, і соціально-психологічні тренінги є чи не найваж-